

KURSILJO

mali tečaj radosnog naviještanja kršćanstva

Andrija Vrane

I. ŠTO JE TO KURSILJO?

- doživljaj bitnoga u kršćanstvu
- put kako upoznati Krista
- poticaj da Crkva bude u pokretu
- tečaj od tri dana koji vode laici i svećenici
- pomoć u rješavanju problema našeg vremena
- iskustvo Crkve
- daje inicijativu kako biti "kičma"
- nije organizacija niti pokret
- proročko i kerigmatsko naviještanje

"Kursiljo je trodnevni tečaj o bitnom, dubokom, uvjerenom, doživljenom i praktičnom ulasku srca u milost, u prebogati svijet sinovstva i bratstva, u životvorno kršćansko zajedništvo i apostolat" – reče biskup Mijo Škvorc.¹ Josef Cascales, klaretinac iz Beča, Španjolac, jedan od najboljih poznavalaca Kursilja danas, rekao je: "Na Kursilju doživljavaju sudionici ono bitno u kršćanstvu kako bi to u pokursilju kao "kičmu" kršćanstva dalje darivali."

Bit će korisno neke od tih pojmova поближе označiti.

1. BITNO

Tragedija je čovjeka, a isto tako i kršćanina,

inicijative i iskustva

da često prođe mimo onoga bitnog, pravog i presudnog.² Kada promatramo povijest i sadašnjost kršćanstva, moramo ustvrditi da se često kretalo na rubu bitnoga. Kao da se stalno htjelo zaboraviti da se najprije radi o biti, a tek onda o djelovati.³ Posjećivati službu Božju, primati sakramente, vjerno ispuniti kršćanski moral i zakon, sve to može ostati /i često je ostalo/ samo vanjština. To je uočavanje bilo "idea primigenia", izvorni impuls koji je inicijatore Kursilja tjerao da traže put kako da kršćanima prenesu ono bitno, da to dožive i da im

Riječ je o obnoviteljskom strujanju unutar Katoličke Crkve koje se razgranalo diljem svijeta kao providnosna inicijativa i znakovito iskustvo kateheze odraslih.

Kako je ono kod nas još prilično nepoznato, zamolili smo pisca ovog članka, praktičnog pastoralca i najboljeg poznavaoца tog predmeta kod nas, da nam predstavi tu inicijativu u najbitnijim crtama i dade pregled sadržajnog i metodičkog puta, kako bi se čitaoci ovog časopisa mogli što objektivnije s njom upoznati.

¹ Kursiljo, KS, 1974, str. 6.

² O tome govori već izreka prvih kršćana: In necessariis unitas, in caeteris libertas, in omnibus caritas". Također papa Pavao VI. u svom nagovoru kursiljistima kod prve svjetske ultreje u Rimu. Usp. Zgaženi milijuni, Ž. ured Oborovo, 1977. br. 887

³ Usporedi knjige R. Adolf, Kirche ist anders i Wird die Kirche zum Grab Gottes? i "Misterium Salutis", Benzinger Verlag, Band 4-1, str. 223-285

to postane temeljnim stavom njihova života.⁴ Crkva i svijet trebaju više mističara nego organizatora. Možda danas više nego ikada!⁵

2. DOŽIVLJAJ

Doživjeti nešto znači: svjesno to proživjeti. Kršćanstvo je život, Krist je život.⁶ Bitno u kršćanstvu bit će stoga život.⁷ A život se ne prenosi samo teorijom. Život se prenosi kroz doživljaj; čovjek ostvaruje život u doživljavanju. Doživimo uvijek radost kada nađemo i uvidimo istinu. Ali može nastati opasnost da mislimo kako je time već sve postignuto. "Po iznutrašnjem čovjeku s užitkom se slažem sa Zakonom Božjim, ali opažam u svojim udovima drugi zakon, koji vojuje protiv zakona, uma moga i zarobljuje me zakonom grijeha, koji je u mojim udovima /Rim 7, 22–23/.

Nakon uvida i prihvaćanja neke istine slijedit će napokon i težnja da se ona ostvari. Tek je u življenju punina, tek je u življenju čovjek potpun.⁸

Stoga je u Kursilju uvijek centralna težnja bila život i doživljaj.

3. BITI "KIČMA"

Naravno ovdje riječ "kičma" upotrebljavamo slikovito, u prenesenom smislu. Možda bismo ovdje mogli misliti na biblijske izraze: "izabrana posuda" /Dj 9,15/, "temelj" /Ef 2,20/, "stup" /Gal 2,9; Otk 10,1/, "sol" /Mt 5,13; Mk 9,49/, "kvasac" /Mt 13,33/. U stvari Djela nas apostolska izviješćuju kako su u kršćanskim zajednicama postojali uvijek takvi ljudi koji su imali osobitu snagu, osobito svjetlo, osobito umijeće, jednom riječi – određenu karizmu.⁹ Neovisno o apostolima koji su sačinjavali temelj Crkve, slušamo o jednom Stjepanu, Barnabi, Apolonu, Timoteju...¹⁰ Kursiljo traži kršćane koji će moći dati kršćansku kičmu u oba smisla: kao "izabrana posuda" i ...recimo tako: kao grana na drvetu. S Kristom smo svi loze na trsu /Iv 15,5/.

4. DARIVATI: ŠTO, KOMU I ZAŠTO?

Kad Kursiljo govori o "dalje darivati", pitamo se: što, komu i zašto? Izraz "darivati dalje" u sebi sadrži tu svijest da kao kršćanin najprije moram biti obdaren, kako bi dalje mogao darivati. I budući da badava primismo, trebamo badava i dati /Mt 10,8/. Što badava primismo? Budući da je čudo umnoženja kruha bilo tako upadno, zadržavali su se ljudi – kako nam Evandelje prenosi – više na čudu negoli na njegovom sadržaju i na Kristu. Slična opasnost postoji i kod Kursilja! Budući da on općenito tako jako djeluje na ljude, zadržavaju se neki možda više na Kursilju nego na kršćanstvu i na Kristu; Kursiljo nije potreban za bit kršćanstva. Kursiljo je jedna mogućnost u kršćanskom življenju preko koje nas Bog po Kristu želi i može bogato obdariti. Papa Pavao VI. kaže: "Kursiljo – to je riječ iskustvom provjeren, plodovima potvrđen te kao punopravni građanin prolazi cestama svijeta."¹¹ Krist nam najprije želi sve darovati. Svaki Božji dar u njegovu dubokom značenju jest sama ljubav Božja.

Čovjek je stvoren za ljubav i samo je ljubav njegov pravi život. Ljubav je nosilac moga ja, ljubav je oslobođenje od usmrćujućeg egoizma. Samo u ljubavi i po ljubavi nastaje savršenstvo,

⁴ Usp. Bonin – Fernandez, *El como y el porque*, Euramerica, Madrid 1971., osobito prva poglavlja.

⁵ "Bez Duha Svetoga ni najbolja priprava navjesticatelja nije dostatna." "Evangelii Nuntianti", br. 75. Cijelo 7. poglavlje govori o toj stvari.

⁶ Usp. Iv 1,4; 11,25; 14,6; Kol 3,3; Otk 2,7–10.

⁷ Usp. Iv 15,5. Vidi također: "Ideas fundamentales" str. 48

⁸ To je sigurno u rečenici Sv. pisma rečeno: Bog je (ne ideja nego živi) Bog Izaka i Jakova. Kad se Paskal, kako se čini, "Osobno" susreo s Bogom, pisao je u svojim memoarima: "Vatra, Bog Abrahama, Bog Izaka, Bog Jakova, ne Bog filozofa i učenjaka." Vidi također: H. Muhlen: "Uvođenje u osnovno iskustvo kršćanstva, Župni ured Oborovo, 1980., II. dio str. 16–21.

⁹ Dj 1,15; 6,2–6; 11,22–24.30; i osobito 14,23.

¹⁰ Dj 6,8; 13,2; 1. Kor 3,6; Dj 16, 1–2

¹¹ Vidi "Zeugnis des Cursillo" Wien, 1966. i "Aus dem Rucksack eines Wanderers" Wien, 1980., str. 261–281.

punina, zadnje ispunjenje.

Ali ljubav je i zajedništvo, a zajedništvo je spasenje svijeta. Ipak kršćanska ljubav nadmašuje svaku ljudsku ljubav, ne u smislu odbacivanja, još manje razaranja te iste ljudske ljubavi, nego u smislu njenog oplemenjenja i preobrazbe.¹² Već su se prvi kršćani ustručavali upotrebljavati za božansku ljubav grčke riječi u kojima se govorilo o ljubavi. Tako se više za kršćansku ljubav upotrebljavala riječ "agape" koja je postala izrazom za ljubav kakvu nam kazuje objava.¹³ Bog nas ljubi, jer je on ljubav; jer je u beskonačnosti onaj koji ljubi, dariva nam svoju ljubav, sebe beskrajno.

Ta ljubav Božja, koja je razlivena u našim srcima (Rim 5,5), centralna je tajna objave i spasenja. Budući da je kršćanski život bogocentričan, to ne znači ništa drugo nego da smo mi unešeni u beskrajnu Božju ljubav da tamo zahvaljujemo, klanjamo se i radujemo.¹⁴ Kršćansko savršenstvo, kršćanska mistika i najdublja duhovnost sastoje se u tome da Bogu ne stavljamo zapreke na put nego da budemo uvijek otvoreni za njega, kako bi on djelo svoje ljubavi u nama mogao dovršiti.¹⁵ U tome leži skrivena ali stvarna atomska snaga "kršćanskog života i apostolata."¹⁶

Paljenje te atomske snage jest naša spremnost, naš odgovor. Ni više ni manje – jer odgovor na tu ponudu ljubavi Božje jest totalno izručenje naše osobe toj Ljubavi.

Kursiljo je usmjeren na to paljenje.

A budući da je kršćanstvo bogocentrično, ukoliko mora sve u njemu biti klanjanje – sve na slavu Božju, ono je također i kristocentrično, jer Bogu se možemo pravo klanjati samo u Kristu.¹⁷ Krist, koji je po Ivanu: svijetlo, istina, put, ljubav, život jest mjesto na kojem Bog dariva sav svoj život.¹⁸ Prema Pavlu kršćanski je život mistika Kristova.¹⁹ Nalazimo niz rečenica koje nam tu mistiku predočuju:

- Ništa nas ne može odijeliti od ljubavi Božje u Kristu /Rim 8,39./.
- Krist je sve i u svemu /Kol 3,17/.
- Krist je glava svega /Ef 4,15; Kol 1, 18/.
- "Adamova situacija" postala je "Kristovom situacijom" /Rim 5, 18/.

- Ne htjedoh među vama znati što drugo osim Isusa Krista i to raspetoga /1 Kor 2,2/.
- Radi se o tome da svi prispijemo do mjere uzrasta punine Kristove /Ef 4, 13/.
- Mi trebamo biti suobličeni slici Sina njegova /Rim 8,29/.
- Koji ste suuskrsli s Kristom tražite što je gore /Kol 3,1/.

Ako je išta sudionike kod Kursilja oduševljavalo, onda je to bila perspektiva da se Crkvu, strukture u Crkvi i cijeli svijet prožme tom mistikom i s tim oduševljenjem iz Krista i za Krista.

5. BITI OSLOBOĐEN

Najjači motor i kod pojedinog čovjeka i kod društva jest čežnja za oslobođenjem, čežnja za izgubljenim rajem. A možemo li sami sebe osloboditi?

Povijest i život otriježne svakog koji to pokušava. Kršćanska nam objava kaže da je oslobođenje čisti dar, da je spasenje čisti dar. Tako Wrede kaže: "Nauka o milosti je najava borbe protiv svakog pokušaja da se sami spasimo." Oslobođenje, koje nam je Krist omogućio, stalno nam je ponudeno. I ta trajna ponuda spasenja u povijesti jest konkretno Crkva. A mi smo Crkva. Eto kome je sve to ponudeno. Crkva je izvor; ona je dom i temeljni sakrament milosnog života. Ali Crkva je konkretno zajedništvo u jedinstvu ljubavi Božje; ona odražava jedinstvo Oca, Sina i Duha Svetoga; posadašnjuje ga

¹² Usp. Bilanz der Theologie im 20. Jh, Herder 3. Band, str. 148–192, studija H. Mühlena. Isto kaže i rečenica sv. Franje Saleškog: "Što nas milost više pobožanstvenjuje, to nas ona više počovječuje" citirano u Misterium Salutis 4/2, str. 922.

¹³ O tome Lothar Coenen, Theologisches Begriffslexikon zum Neuen Testament, Verlag R. Brockhaus, Wupertal, 1977., Band II., str. 894–901.

¹⁴ Usp. Leo Scheffczyk, Katolische Glaubenswelt, Pattloch, 1978., str. 169–178, osobito str. 192–198.

¹⁵ Usp. Josef Sudbrack, Das Misterium und die Mystik, Echter Bibelwerk Verlag, Würzburg, 1974.

¹⁶ Vidi "Evangelii Nuntiandi" br. 74–80.

¹⁷ Usp. Kol 3,11; Ef 1,10

¹⁸ Usp. 1. Kor 1,2,4, 15,22; Ef 1,3; 2,5; 4,32

¹⁹ Vidi O. Kuss, Paulus Verlag F. Pustet, Regensburg, 1971., str. 331–428

i priopćuje. Zato je za Kursiljo izgradnja Crkve bila uvijek jednako značajna sa spasenjem, jedinstvom u Kristu, klanjanjem Ocu u Duhu.²⁰ Ne samo Duh koji nas po Kristu vodi do klanjanja Ocu, nego Duh koji je sada sa svojom dinamikom na djelu u današnjoj Crkvi, u našem kršćanskom životu. Kako i kada djeluje Duh Sveti ostaje za nas tajna, ali da on u svojoj Crkvi i po njoj u svijetu djeluje, to nije tajna; to je zadana riječ Kristova: neće nas ostaviti same, šalje nam svoga Duha.²¹

Karizme Duha Svetoga brinu se zato da Crkva bude u pokretu. A Kursiljo je sebi postavio zadaću da se brine kako bi Crkva bila u pokretu. Uvijek se u Kursilju vidio karizmatički pokret. Do toga nas dovode riječi Svetoga pisma: "Ne primajte darove Božje zabadava"... "Ne gasite Duha" /2. Kor 6,1; 1. Sol 5,19/.

Trajni test za to da li snaga Duha Svetoga djeluje kroz nas, jesu njegovi plodovi: ljubav, radost, mir, strpljivost, prijaznost, dobrotu, vjernost, blagost, svladavanje sebe /Gal 5,22-23/.

Ono što nam je darovano kako bismo mi to dalje darivali – a Kursiljo može za to biti zgodna prilika – to je dakle dinamika, naizmjenični odnos ljubavi, dijaloga Duha, života. To je ono što današnja teologija traži: da se ide od statičkog prema dinamičnom, od stvari prema životu, od rada prema osobi.²² To je Kursiljo od početka tražio. Time pomaže da Crkva ostane živa, u pokretu. Možda nad Kursiljom počiva osobiti blagoslov upravo zato što je od početka tražio ono bitno i pravo.

II. KAKO SVE TO DALJE DARIVATI?

Da drugoga "zaraziš"

Božji putovi nisu naši putovi. No istina je da Bog k ljudima dolazi po ljudskim putovima. Kako li je duboko ljudska objava u Svetom pismu? I kako li je ljudski Bog došao k ljudima kad se utjelovio? Yves Congar kaže da Bog u Kristu nije samo postao čovjekom nego se počovječio. A papa Pio XII kaže u enciklici "Mistici corporis" da Bog k ljudima po ljudima

dolazi "Misterium tremendum - tajna strašna!" I ta nas činjenica dovodi do temeljne zadaće Crkve – da ljubav poput zaraze dalje prenosi. "Neka svjetli važe svjetlo pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega na nebesima" (Mt 5,16). Čini se da je današnje društvo sasvim dobro uvjerilo kršćane da svoje kršćanstvo sakriju. A zar se svjetlo stavlja pod stol...? A zar grad nije na gori – da se vidi? Na bit milosti spada da bude dalje darivana, ne zadržana za sebe. I upravo u tom darivanju događa se njeno obogaćenje: ljubav se uvećava samo kad ne zadržava ništa za sebe. Ali uvijek to treba ostati darivanje, ne nasilno davanje. Čuje se ponekad prigovor Kursilju da je nasilan. Istina je da Kursilju nije svejedno kad se radi o čovjeku i Kraljevstvu Božjem. Već sam spomenuo da je Kursiljo kerigmatsko naviještanje, što ukratko znači da je riječ Božja koja se naviješta danas, aktualna za svakog čovjeka, da djeluje na spas ili na propast; "Tko nije za mene, taj je protiv mene" (Mt 12,30).

Ali jer je kršćanski život ljubav, mora svaki dar ljubavi ostati ponuda. Svaki dar je izraz ljubavi, a ljubav je samo tamo gdje se slobode susreću. Ljubav bez poštovanja drugog i bez počitanja pred njim nije ljubav. Ljubav je samo tamo gdje njezina ponuda čeka na odgovor. Ne sili na odgovor. Kako god to bilo tajanstveno, Bog je ponuda koju se može odbiti. "Na slobodu ste pozvani, braćo, samo neka sloboda ne bude pobuda tijelu, nego ljubavlju služite jedan drugome (Gal 5,13). Kursiljo želi ljude dovesti do toga da svi osjete kako je slatka sloboda djece Božje.

Duhovno saopćiti, komunicirati, "zaraziti" jest nešto najplemenitije i najsnažnije, ali i najteže. Čovjek mora tako titrati da drugi uz njega počne titrati, kao ono kad žica uz žicu zatitra. Nije potrebno spominjati koliko čovjek za to mora biti prožet Duhom Svetim.

Napokon to darivanje, komuniciranje, obogaćivanje Duhom, jest i bit apostolata na kojem Kursiljo toliko inzistira, kako bi Crkva bila neprestano u pokretu. Vidimo da je kod toga svjedočenje nezaobilazno. Kad se svjedoči cijelom osobom, kršćani mogu onda prozirno, jasno vidjeti koliko smo po Kristu obdareni. A

budući da je Kristovo spasenje radost i oslobođenje, onda pravo svjedočenje biva sama radost. No, svjedočenje ne smije postati alibijem za apostola. Kršćanin treba također javno priznavati Krista, odvažno nastupati "bilo zgodno, bilo ne zgodno". I tko uvijek odmiče svoje zauzimanje za Evanđelje, imat će razloga upitati se da li on pravo ljubi.

III. KAKO SE ODVIJA KURSILJO?

Na jednom mjestu, samostanu, tridesetak

muških ili ženskih osoba boravi tri dana pod vodstvom ekipe laika i svećenika. U ozračju opuštenosti, pjesme, šale i ozbiljnosti, molitve i razmišljanja slušaju se predavanja, izmjenjuju iskustva i razgovara o bitnim pitanjima za ljudski život, o problemima današnjice konfrontirajući ih s Božjom Objavom. Stvara se zajedništvo, doživljava se što je Crkva, i utire se trasa kako svjesno živjeti kao odgovoran i zauzet član te Crkve. I drugi se mole dok sudionici na Kursilju sve ovo čine. I nastaje i ostaje jedan urešen vez kojim smo duboko povezani.
